

Verlagen

Verslag van de studiedag *Coelioxys* en *Megachile*

Kees Goudsmits

Op 14 januari 2012 kwamen ruim 20 bijenfreaks ietwat onwennig bij elkaar in Museum Naturalis te Leiden. Na jaren was het oude vertrouwde en knusse Zoölogisch Museum Amsterdam ingeruild voor een open moderne, multifunctionele, “interactieve life-experience ruimte”. We werden echter gastvrij ontvangen door Kees Achterberg namens Naturalis. Na met elkaar kennis te hebben gemaakt en de weg naar de wc en de koffie te hebben gevonden kon Hans Nieuwenhuijsen met zijn inleiding over het bijengeslacht *Coelioxys* beginnen. Het leuke was dat hierbij ook bezoekers van het museum konden aanschuiven, terwijl aan de andere kant van de zaal mensen met tweekleppigen aan de slag waren en niet ver van het bijenpracticum-gedeelte een Maanvis werd ontleed. Ondanks zijn ervaring als leraar en kundig betoog kon Hans niet verhinderen dat gaande weg vrijwel alleen de harde (hymenoptero-) kern overbleef. Zelfs levensechte afbeeldingen van genitaliën konden dat niet!

Foto 1. Hans geeft uitleg over *Coelioxys*. Foto Raymond Broersma.

Maar niemand stoorde zich daar aan en zo hoorden we dat binnen de subfamilie der Megachilinae: *Coelioxys* en *Megachile* fylogenetisch zeer verwant zijn, terwijl ze er behoorlijk verschillend uit zien en een broedparasiet/gastheer relatie hebben. Verder kwamen

sommige aspecten uit de tabel voorbij, die met fraaie kleuren macro-opnames van kegelbijen op een scherm verduidelijkt werden. Ook werden enkele correcties op de *Coelioxys*-tabel naar voren gebracht.

En toen moest iedereen aan de slag! Er stonden binoculairs op tafels klaar en iedereen kon met het meegebrachte materiaal de tabel testen. Ook was er een referentie collectie van Nederlandse soorten van *Coelioxys*, om te kijken of je echt op de goede soort was uitgekomen. Het werd zo een drukke en levendige bedoening, terwijl ouders en kinderen van het publiek zich onder ons mengden, om te zien wat we aan het doen waren. En ja: wie heeft wel eens naar een twintig keer vergrootte bij gekeken?!.....

In de middagpauze was er de mogelijkheid om in stapels gratis overdrukken over allerlei aculeaten te snuffelen. Gelukkig mochten we niet eten of drinken in de zaal wat geen pretje zou zijn geweest met de toenemende Maanvislucht .....

Na de pauze ging Hans verder met het genus *Megachile*: de behangersbijen. Waar die naam vandaan komt werd geïllustreerd met een filmpje van een vrouwtje die haar nest met stukjes blad bekleedde. Spectaculair was een filmpje uit Amerika waar een struik zwaar gehavend was door massaal bezoek van bladsnijder / behangersbij-vrouwtjes.

De mannetjes van veel soorten hebben speciale aanpassingen (uitsteeksels) aan de kaken en wangen om tijdens de paring de antenneschacht van de vrouwtjes te kunnen omklemmen en zo met de geurklieren op de metatarsen het vrouwtje te beïnvloeden.

Verder werd gemeld dat de zogenaamde “grote metselbijen” tegenwoordig tot een apart genus worden gerekend en wel *Chalicodoma*. Op internet vond ik dat ook de grootste bij ter wereld tot dit geslacht hoort: *Chalicodoma pluto* (Indonesië).

De *Megachile*-tabel werd op dezelfde manier doorlopen als die van *Coelioxys* in de ochtend, waarbij opnieuw enkele lastige soortkenmerken met foto's zijn verduidelijkt en enkele correcties zijn doorgevoerd. Daarna ging iedereen weer achter de binocs en zo werd het een nuttige, leerzame dag, maar ook een dag om contacten te leggen en gezellig bij te praten!

Summary

Twenty members were present for the first study day that took place in museum Naturalis. They studied the genera *Coelioxys* and *Megachile*. First each genus was discussed. Then the members spent time identifying their own material. Museum visitors were also present, something the members weren't used to.